

Seurattu SDK 541/2022 saakka.

10.4.2015/400

Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta

Katso tekijänoikeudellinen huomautus [käyttöehdoissa](#).

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien, tuomioistuimen tuomitsemien yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon:

- 1) yhdyskuntapalvelu;
- 2) valvontarangaistus;
- 3) ehdollinen vankeus, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan;
- 4) nuorisorangaistus.

Tätä lakia sovelletaan myös pantaessa täytäntöön ehdonalaisen vapauden valvontaa, johon asettamisesta päättää Rikosseuraamuslaitos.

Tässä laissa tarkoitetaan *tuomitulla* 1 tai 2 momentissa tarkoitettua yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa.

Rikoslain (39/1889) 6 luvun 11 §:ssä säädetään yhdyskuntapalveluun, 11 a §:ssä valvontarangaistukseen, 10 §:n 2 ja 3 momentissa ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan ja 10 a §:ssä nuorisorangaistukseen tuomitsemisesta. (22.2.2019/273).

Yhdyskuntaseuraamukseen tuomitettujen kohtelussa noudatettavista hyvän hallinnon perusteista ja menettelyistä hallintoasiassa säädetään tämän lain lisäksi hallintolaissa (434/2003). (22.12.2021/1304).

2 §

Yhdyskuntaseuraamuksen tavoite

Yhdyskuntaseuraamuksen tavoitteena on rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tukea tuomitettua hänen sosiaalisen selviytymisensä edistämiseksi sekä lisätä hänen valmiuksiaan elää rikoksetonta elämää.

3 §

Yhdyskuntaseuraamuksen sisältö

Yhdyskuntaseuraamus sisältää tuomitun valvontaa, velvollisuuksia, kieltoja ja muita ehtoja sekä toimintaa, joka määritellään tuomitun tarpeiden ja olosuhteiden sekä yhteiskunnan turvallisuuden edellyttämällä tavalla siten kuin tässä laissa säädetään.

Yhdyskuntaseuraamuksen yksityiskohtaisesta sisällöstä määrätään 14 §:n mukaisessa rangaistusajan suunnitelmassa.

4 §

Tuomitun kohtelu

Yhdyskuntaseuraamukseen tuomittua on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpano ei saa aiheuttaa tuomitun oikeuksiin eikä olosuhteisiin muita rajoituksia kuin niitä, joista laissa säädetään tai jotka välttämättä seuraavat seuraamuksen täytäntöönpanosta.

Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanossa tulee toimia siten, ettei tuomitulle tai hänen läheisilleen aiheudu suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä seuraamuksen täytäntöönpanemiseksi. Alle 21-vuotiaana rikoksen tehneille nuorille tuomittua yhdyskuntaseuraamusta täytäntöönpanossa on kiinnitettävä erityistä huomiota tuomitun iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin.

Tuomittuja ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa keskenään eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

5 § (22.12.2021/1304)

5 § on kumottu L:lla 22.12.2021/1304.

2 luku

Täytäntöönpanoviranomainen ja täytäntöönpanovirkamiehet

6 §

Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos.

7 §

Valvoja ja hänen apunaan toimiva henkilö

Yksittäisen yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanosta vastaa tehtävään nimetty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies (*valvoja*).

Yhdyskuntaseuraamuksen tarkoituksenmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apuvälvoja*), jolla on tehtävän hoitamiseen soveltuva rikosseuraamusalan, sosiaalialan, terveysalan tai kasvatustieteen koulutus sekä työkokemus. Apuvälvojan tehtävään voidaan määrätä muukin siihen sopiva henkilö, jos se on tarpeellista valvonnan järjestämiseksi.

Rikosseuraamuslaitos tekee apuvälvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta.

Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvalvojan välille ei synny virka- eikä työsopimussuhdetta.

Apuvalvojaan sovelletaan tehtävässään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia (424/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Valvojan ja apuvalvojan tehtävät

Valvojan tehtävänä on:

- 1) laatia ja antaa tuomitulle tiedoksi yhdyskuntaseuraamuksen rangaistusajan suunnitelma ja aikataulu sekä tarkoin selvittää tuomitulle yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvät velvollisuudet ja rajoitukset sekä seuraamukset niiden rikkomisesta;
- 2) tukea ja ohjata tuomittua;
- 3) valvoa tuomitulle tässä laissa säädettyjen ja tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien noudattamista;
- 4) olla tarvittaessa yhteydessä tuomitun huoltajaan, edunvalvojaan tai muuhun lailliseen edustajaan;
- 5) olla tässä laissa säädetyin tavoin ja tarvittavassa määrin yhteydessä tuomittuun;
- 6) olla yhteydessä puhelimitse ja tarpeen mukaan valvontakäynnein paikkaan, jossa tuomittu osallistuu yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon sisältyvään toimintaan;
- 7) ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle tässä laissa säädettyjen tai tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien rikkomisesta sekä laatia selvitys asiasta;
- 8) huolehtia muista yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon vaatimista toimenpiteistä.

Apuvalvojan tehtävänä on toimia valvojan apuna 1 momentissa säädetyissä tehtävissä. Apuvalvojan on lisäksi noudatettava Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen hänelle antamia määräyksiä sekä ilmoitettava tälle, jos tuomittu ei täytä velvollisuuksiaan.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset apuvalvojan määräämiseen liittyvästä menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen edellytysten selvittäminen

10 § (22.2.2019/273)

Seuraamusselvitys

Syyttäjä tai tuomioistuin pyytää Rikosseuraamuslaitosta laatimaan seuraamusselvityksen, jos rikoksesta epäiltyä syytetään rikoksesta, josta todennäköisesti tuomitaan yhdyskuntapalvelu tai valvontarangaistus taikka rikokseen 21 vuotta täytettyään syyllistyneelle ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvonta. Rikosseuraamuslaitos voi myös rikoksesta epäillyn pyynnöstä laatia seuraamusselvityksen, jos siihen on painava syy.

Seuraamusselvitystä ei kuitenkaan tarvitse pyytää, jos rikoksesta epäilty on ulkomaan kansalainen ja hänen vakituinen asuntonsa on muualla kuin Suomessa ja arvioidaan, ettei yhdyskuntaseuraamuksen tuomitseminen eikä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon siirto toiseen maahan ole mahdollista.

Rikosseuraamuslaitos arvioi seuraamusselvityksessä rikoksesta epäillyn edellytykset ja valmiudet suoriutua yhdyskuntaseuraamuksesta. Selvitystä tehtäessä otetaan huomioon rikoksesta epäillyn aikaisempi rikollisuus, päihteiden käyttö ja muut henkilökohtaiset ja sosiaaliset olosuhteet sekä valvonnan ja rikoksettoman elämän tukemisen tarve.

Seuraamusselvityksessä selvitetään, suostuuko rikoksesta epäilty yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen tuomitsemiseen ja sen täytäntöönpanoon. Seuraamusselvityksessä selvitetään myös, suostuuko rikoksesta epäilty siihen, että rikokseen 21 vuotta täyttäneenä syyllistyneelle ehdollisen vankeuden tehosteeksi tuomittavaan valvontaan sisällytetään 60 §:n 3 momentissa tarkoitettu kuntoutus tai avohoito.

Jos rikoksesta epäillyn tilanteessa on tapahtunut seuraamusselvityksen laatimisen jälkeen muutos, joka vaikuttaa seuraamusselvityksen sisältöön, Rikosseuraamuslaitoksen tulee tehdä kyseiset muutokset seuraamusselvitykseen.

Nuorisorangaistukseen ja rikokseen alle 21-vuotiaana syyllistyneen ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan tuomitsemista edeltävistä selvitystoimenpiteistä säädetään nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetussa laissa (633/2010).

Valvontarangaistukseen tuomitsemista edeltävistä selvitystoimenpiteistä säädetään tämän lain 44 §:ssä.

11 §

Rangaistusajan suunnitelma

Jos Rikosseuraamuslaitos pitää rikoksesta epäiltyä soveltuvana suorittamaan yhdyskuntapalvelua, valvontarangaistusta, ehdollista vankeutta valvottuna tai nuorisorangaistusta taikka jos syyttäjä tai tuomioistuimien sitä erikseen pyytää, seuraamusselvitykseen liitetään rangaistusajan suunnitelma, joka sisältää tiedot kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen:

- 1) tuomitun velvollisuuksista;
- 2) täytäntöönpanoon sisältyvästä työstä, palkattomasta työstä, kuntoutuksesta, koulutuksesta tai muusta toiminnasta sekä valvontatapaamisista;
- 3) valvontatavoista sekä muista valvontaan liittyvistä yksityiskohdista;
- 4) täytäntöönpanoon liitettävistä, tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävistä tukitoimenpiteistä.

Rangaistusajan suunnitelma on laadittava yhteistyössä rikoksesta epäillyn kanssa.

12 §

Tukitoimenpiteet

Ryhtyessään 11 §:ssä tai 71 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rangaistusajan suunnitelman laadintaan Rikosseuraamuslaitoksen tulee tarpeen mukaan yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa kartoittaa rikoksesta epäillyn elinolosuhteita ja

tukitoimenpiteiden tarvetta. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpano sekä tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävät tukitoimet on sovittava yhteen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukitoimenpiteitä yhteen sovitettaessa kunta vastaa kunnallisten peruspalveluiden kustannuksista. Rikosseuraamuslaitos vastaa yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien toimintojen kustannuksista.

13 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset yhdyskuntaseuraamukseen soveltuvuuden ja muiden edellytysten selvittämisestä sekä seuraamusselvityksen ja rangaistusajan suunnitelman laatimismenettelystä ja sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

14 § (22.12.2021/1304)

Täytäntöönpanoon ryhtyminen

Tuomioistuimen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle ratkaisustaan, jolla se on tuominnut yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, tai nuorisorangaistuksen. Ratkaisua koskevat tiedot tallennetaan oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Tietojen tallentamisesta säädetään oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetussa laissa (955/2020).

Yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, ja nuorisorangaistuksen täsmennetty rangaistusajan suunnitelma on laadittava, täytäntöönpano on aloitettava ja seuraamus on pantava täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä, kun rangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Rikosseuraamuslaitoksen on määrättävä tuomitulle rangaistuksen suorittamisen alkamisajankohta.

15 § (22.12.2021/1304)

Rangaistuksen suorittamisen alkamisajankohta

Yhdyskuntapalvelun ja nuorisorangaistuksen suorittaminen alkaa sinä päivänä, jolloin on täsmennetyn rangaistusajan suunnitelman mukainen ensimmäinen valvontatapaaminen, työpalvelupäivä tai muuhun toimintaan osallistumisen päivä taikka käynnistyy muu yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon mukainen valvonta. Valvontarangaistuksen suorittamisen alkamisajankohdasta säädetään 47 §:ssä.

Ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, valvonta-aika alkaa sinä päivänä, jolloin on täsmennetyn rangaistusajan suunnitelman mukainen ensimmäinen valvontatapaaminen.

Jos ehdonalaiseen vapauteen päästettävä on asetettu koeajaksi valvontaan, valvonta alkaa sinä päivänä, jolloin henkilö päästetään vankilasta ehdonalaiseen vapauteen.

16 § (22.12.2021/1304)

Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys